

KAN Pasanen Silja(LVM), Orjasniemi
Tiia(LVM)

03.11.2020

JULKINEN

Asia

Liikenneministereiden epävirallinen videokokous 29.10.2020

Kokous

Liikenneministereiden epävirallinen videokokous 29.10.2020

Saksa järjesti epävirallisen liikenneministereiden videokokouksen 29.10.2020. Suomea kokouksessa edustivat LVM:n valtiosihteeri Pilvi Torsti sekä korkea edustaja Mikael Nyberg. Liikenneministerit kävivät keskustelun aiheesta ”digitaalisen vallankumouksen hyödyntäminen, jotta tulevaisuuden liikkuvuus olisi kestävä, turvallista ja tehokasta” sekä antoivat ns. Passaun julistuksen. Julistus käsittelee kattavasti sitä, miten liikkuvuuden digitalisaatiota voitaisiin kiihdyttää Euroopassa. Julistuksen tavoitteena on tuottaa näkemyksiä komission tulevaan kestävä ja älykkään liikkuvuuden strategiaan ja vihreän kehityksen ohjelmaa. Julistus on osa Saksan puheenjohtajakaudella kehitettyä aloitetta ”New Mobility Approach”, josta myös neuvoston päätelmien laadinta on juuri käynnistynyt.

Saksa järjesti EU:n neuvoston puheenjohtajamaana epävirallisen liikenneministereiden videokokouksen 29.10.2020. Kokous ja sen keskustelut olivat julkisia. LVM:n korkea edustaja **Mikael Nyberg** edusti Suomea kokouksen ensimmäisessä osassa, jossa käytiin mm. keskustelu Passaun yliopiston edustajien kanssa liikkuvuudesta ja digitalisaatiosta. Kokouksen toisessa osassa liikenneministerit kävivät keskustelun aiheesta ”digitaalisen vallankumouksen hyödyntäminen, jotta tulevaisuuden liikkuvuus olisi kestävä, turvallista ja tehokasta” sekä antoivat ns. Passaun julistuksen. Valtiosihteeri **Pilvi Torsti** edusti Suomea kokouksen toisessa osassa.

Ministerien keskustelua varten oli jaettu seuraavat etukäteiskysymykset:

1. Mitä maanne liikkuvuuden digitalisaatiota koskevia hyviä käytäntöjä voitaisiin viedä EU-tasolle?
2. Mitä komission datastrategiassa mainittu eurooppalainen data-avaruus voisi tarkoittaa ja mitä EU-tason toimia se edellyttäisi?
3. Miten liikkuvuuden digitalisaatio voisi tehdä liikenteestä ilmastoystävällisempää Euroopassa sekä tukien samalla Green Dealia ja edistää EU:n kilpailukykyä?

Komission ja EU:n jäsenmaiden lisäksi kokoukseen osallistuivat myös Norja, Islanti ja Sveitsi.

Passaun julistus sai komission, kaikkien EU:n jäsenmaiden, Norjan, Islannin ja Sveitsin vahvan tuen. Saksa oli valmistellut julistuksen osallistavasti ja jäsenmaiden esittämät huomiot oli huomioitu hyvin julistuksessa.

Julistus käsittelee kattavasti sitä, miten liikkuvuuden digitalisaatiota voitaisiin kiihdyttää Euroopassa. Julistuksen tavoitteena on tuottaa näkemyksiä komission tulevaan kestävä ja älykkään liikkuvuuden

strategiaan ja vihreän kehityksen ohjelmaan ja se on osa Saksan puheenjohtajuuskaudella kehitettyä aloitetta ”New Mobility Approach”, josta neuvoston päätelmien laadinta on käynnissä.

Julistuksen mukaan liikenteen digitalisaatio tarjoaa valtavasti mahdollisuuksia edistää Pariisin ilmastotavoitteita ja EU:n kilpailukykyä. Covid-19 pandemia on näyttänyt informaatioteknologian ja digitalisaation keskeisen merkityksen ihmisten elämässä ja on osaltaan kiihdyttänyt yhteiskuntien digitalisaatiota. Ihmiset tarpeineen tulee asettaa liikenteen digitalisaatiokehityksen keskiöön: kehittäjinä, loppukäyttäjinä ja hyötyjinä. Tärkeitä huomioitavia elementtejä liikkumisen digitalisaation edistämässä ovat mm. tiedon vapaa liikkuvuus, yksityisyyden suoja, haavoittuvat käyttäjäryhmät, maaseudun erityistarpeet, verkon (ml. 5G) ja palvelujen laaja ja tasa-arvoinen kattavuus, teknologioiden ja liikennemuotojen yhteentoimivuus, tekoälyn hyödyntäminen itseohjautuvien liikennevälineiden kehittämisessä sekä esimerkiksi autonomisen liikenteen turvallisuus. Sääntelykehiksen (ml. EU:n valtioneuvoston päätösten) tulee julistuksen mukaan tukea liikenteen digitalisaatiota; tämä hyödyttää osaltaan myös EU:n sisämarkkinoita. EU:n avaruushajautusohjelmilla (Galileo, EGNOS and Copernicus) on oma roolinsa mm. EU:n teknologisen riippumattomuuden kehittämisessä. Julistus peräänkuuluttaa rajat ylittävää yhteistyötä EU-alueella, samoin EU-tason koordinaatiotoimien tärkeyttä liikenteen automatisoinnissa. Julistus korostaa myös eurooppalaisten data-avaruuksien kehittämisen ja yhteentoimivuuden merkitystä.

KOM:n (liikennekomissaari Väleä) mukaan edelleen on alueita, joille digitalisaatio ei vielä ole ulottunut – esimerkiksi useat liikenteessä käytettävät rahtikirjat, ajokortit yms. Yhteentoimivuus ja multimodaalisuus ovat komission prioriteetteja, mutta niiden tulee olla myös jäsenmaiden ja yritysten prioriteetteja. Komissiolla on suunnitteilla useita liikenteen digitalisaatioon liittyviä aloitteita, joilla vähennetään päästöjä, esim. eri liikennemuotoja koskevien lippujärjestelmien yhteensovittaminen. Rahtikuljetuksissa digitalisaation merkitys on korostunut koronaviruksen aikana. Yritysten kilpailukyky riippuu logistiikan toimivuudesta. EU:n datastrategiaa koskevat lainsäädäntöaloitteet tulee toimeenpanna asianmukaisesti. Tarvitaan toimiva kehys datan vaihdolle, mutta samaan aikaan on edistettävä tietoturva.

Valtiosihteeri Torsti toi puheenvuorossaan esille luottamuksen merkityksen liikenteen digitalisaation kehittämisessä; mainitsi esimerkkeinä MaaS -pilotit ja rajat ylittävän tavaraliikenteen digitaaliset käytävät; painotti data-avaruuksien yhteentoimivuuden, teknologianeutraalisuuden ja multimodaalisuuden merkitystä; korosti, että liikenteen automaatiota tulee tukea kansainvälisillä standardeilla; mainitsi Suomen 7.10.2020 järjestämän liikenteen automaatioon liittyvän korkean tason videokonferenssin; sekä korosti digitalisaation merkitystä päästöjen vähentämisessä.

Keskustelussa todettiin, että Passaun julistuksen osa-alueet ovat tärkeässä roolissa tulevaisuuden liikenteen kannalta. Etenkin rautatieliikenteen digitalisaatio tarjoaa paljon mahdollisuuksia. Tarvitaan multimodaalisuutta sekä harmonisoituja lippujärjestelmiä. Jäsenmaat toivottivat tervetulleeksi julistuksessa mainitun eurooppalaisen liikkuvuutta koskevan data-avaruusekosysteemin (”European mobility data space ecosystem”). Se on tärkeä osa datan sisämarkkinoiden kehittämistä. Data-avaruuksien tulee olla yhteensopivia ja turvallisia. EU:lla on tärkeä rooli datanhallintamallin kehittämisessä. Tarvitaan selkeät EU-tason standardit datalle.

Jäsenmaat esittelivät puheenvuoroissaan myös omia kansallisia sekä naapurimaidensa kanssa toteuttamia liikenteen digitalisaatiota koskevia hankkeita. Esimerkiksi **NO** ja **IS** mainitsivat käytössään olevan mobiilin ajokortin (ajokortti matkapuhelimessa) ja pohtivat, voitaisiinko sellainen toteuttaa Euroopan laajuisesti. Myös **DK** lanseeraa pian digitaalisen ajokortin. **Baltian mailla** ja **PL**:lla on yhteinen hanke paperittomaan rajat ylittävään logistiikkaan liittyen, jonka osana on tutkittu mm. rahtidokumentaation (eCMR) etävalvontaa. Myös **Benelux-mailla** on yhteinen sähköiseen rahtikirjaan (eCMR) liittyvä hanke. **AT**:lla, **DE**:llä ja **NL**:llä on yhteinen C-roads -projekti. **CZ**:llä, **DE**:llä ja **AT**:lla on yhteinen rajat ylittävä hanke tiedonjakamiseen liittyen. Jäsenmaat esittelivät myös

esimerkiksi junalippuhankkeita, joiden myötä junaliikenteen suosio on kasvanut sekä erilaisia elektronisia dokumentteja koskevia hankkeita.

Suomen edustajat

Valtiosihteeri Pilvi Torsti, liikenne- ja viestintäpolitiikan korkea edustaja Mikael Nyberg (LVM), ministerin erityisavustaja Johanna Juselius (LVM), EU-koordinaattori Silja Pasanen (LVM), EU-koordinaattori Tiia Orjasniemi (LVM), erityisasiantuntija Erik Asplund (EUE), erityisasiantuntija Maija Mansikkaniemi (EUE).

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	digitalisaatio, liikenne, liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto, maantieliikenne, pandemiat, rautatieliikenne, tavaraliikenne, tekoäly, tieliikenne
Hoitaa	LVM, SM, STM, TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OKM, OM, PLM, TULLI, UM, VAYLA, VM, VNK, VTV, YM